

HUSMÅR

En voksen husmår (*Martes foina*) er ca. 70 cm lang. Heraf udgør halen de 25 cm.

Den lever fortrinsvis af rov af mindre pattedyr fra mus til pindsvin og af fugle og fugleæg.

Husmårerne parrer sig i sommermånederne, men ungerne fødes først det følgende forår, hyppigst i marts eller april med enkelte kuld allerede i februar måned. Der er som oftest 1-5 unger i kullet, men 2-3 unger er det almindeligste. Diegivningen varer ved til hen på sommeren.

Husmåren kan bo i gamle rovfugle- eller kragereder, men den slår sig gerne ned i huse. Den foretrækker udhuse og lader, men i de seneste år er husmåren blevet stadig mere almindelig på lofter i sommer- og parcelhuse, og den trives åbenbart godt i forstadskvarterer.

Man ser normalt ikke meget til sine husmårer. De kommer først frem om natten for at jage og vender tilbage, før man står op.

Det første, man bliver opmærksom på, vil næsten altid være larmen, når måren tumler sig på loftet. En mår gnaver derimod ikke i træværk eller andet, så hører man gnavelyde fra loftet, drejer det sig uden tvivl om mus eller rotter.

Et sikkert tegn på mårens tilstedeværelse vil være dens ekskrementer. De er normalt 8-10 cm lange og 1-2 cm tykke, og som regel er de snoede og trukket ud i en spids. Indholdet består af hår, fjer og knoglerester. Husmårens ekskrementer lugter stærkt, og den bruger ofte særlige latrinpladser, hvor der kan ligge store mængder ekskrementer.

Husmårens fodspor er aflangt. Der er som regel tydelige aftryk af klørne, og et mårspor kan altså let skelnes fra det runde spor af en tamkat.

Skade

En husmår angriber ikke mennesker, og den gnaver ikke i træværk eller andet, men dens støj på loftet generer mange, og mårene kan svine til med deres ekskrementer og med resterne af deres bytte, der kan give en ubehagelig lugt.

Drejer det sig om et hus med stråtag, kan måren rive huller for at komme ind; men den alvorligste risiko ved at have mårer på loftet er dog, at de kan kradse og rive i isoleringsmaterialerne.

Lukning af adgangsvej

Den rimeligste løsning på længere sigt er naturligvis at forhindre, at mårene har adgang til huset. I nogle tilfælde drejer det sig blot om at reparere en tagsten eller en vindskede, men i mange tilfælde er det lettere sagt end gjort at få huset gjort mårsikkert. Som en tommelfingerregel kan man sige, at hvor der kan stoppes et hønseæg ind, kan en mår også komme igennem.

Husmåren er en meget dygtig klatrer. Den finder ofte vej op til taget ad espaliertræer, ved nedløbsrør eller eventuelt via læmure eller større træer, som vokser tæt ved huset. Snavsede poteaftryk på muren eller kradsemærker kan vise, hvilken rute den benytter. I nogle tilfælde er det muligt at forhindre måren i at komme op på loftet ved at skære de grene o.a. væk, som den plejer at bruge.

En tragt af trådvæv (hønsetråd), som anbringes rundt om stammen, kan forhindre måren i at klatre op. Tragtenens brede ende skal vende nedad og være mindst 60 cm i diameter. Underkanten skal være i mindst 1,5 meters højde, og tragten skal være 60-90 cm dyb, så måren ikke simpelthen springer over den. På læmure kan man f.eks. lægge hønsetråden i bølger, som hindrer måren i at få fodfæste. Bølgernes højde skal være 10-15 cm, og 3 bølger pr. meter vil være rimeligt.

Man skal selvfølgelig ikke lukke måren inde på loftet, men foretage den endelige lukning på et tidspunkt, hvor den er ude, eller fordrive den først.

Fordrivelse

Måren kan ikke lide uro og støj, så i nogle tilfælde kan man jage den bort fra loftet, simpelthen ved at forskrække og forstyrre den.

Størst chance for resultat opnås ved på loftet at opsætte en eller flere højttalere, som tilsluttes radio eller båndspiller i beboelsen. Når måren er aktiv, tændes for fuld styrke i kort tid ad gangen. Hvis man samtidig kan blinke med kraftigt lys på loftet, øges virkningen.

Specielle ultralyd-sendere, som af og til i annoncer anbefales til formålet, er ikke effektive. De kan måske få en mår til at flytte rundt på loftet, men vil ikke fordrive den.

En husmår har en meget veludviklet lugtesans, og lægger man rigeligt med naftalin eller paradiklorbenzen (kan købes f.eks. hos materialisten) på loftet, kan det i nogle tilfælde få måren til at flytte. Hjortetakolie kan også bruges. Man kan eventuelt hælde olien på klude eller aviser og hænge dem op i snore over de steder, hvor måren færdes. Det er selvfølgelig mest effektivt at bruge både lys, lyd og lugtstoffer samtidig.

Fældefangst

Beslutter man sig for at prøve at fange måren, er det lettest, hvis man ikke først har forsøgt at fordrive den. De regler, som skal følges, fremgår af "Lov om jagt og vildtforvaltning" og "Bekendtgørelse om vildtskader". Er man i tvivl, kan man henvende sig til den stedlige vildtforvaltningskonsulent, der er ansat under Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø, tlf. 39 47 20 00.

Husmåren må jages fra 1/9 til 31/1, og den er altså fredet i den periode, hvor den kan have unger. Måren må gerne bekæmpes i fredningstiden, når den findes i eller ved bygninger, i en afstand af indtil 25 m fra bebyggelse, i indhegnede haver samt på pelsdyrferme; men man skal selvfølgelig ikke gøre det, hvis man ikke er helt sikker på, at man kan finde og aflive ungerne. Mårfælden skal være indrettet, så den fanger dyret levende og uskadt. Dens indgangsåbning må ikke være større end 60 x 60 cm, og fældens længste indvendige mål må ikke overstige 250 cm. En fælde med en åbning på 30 x 30 cm og en længde på 90 cm kan anbefales. Mårfælder kan købes i jagtmagasiner, og de annonceres til salg i jagtbladene.

Placering af fælden: Fælden skal stilles i det fri mindst 15-20 meter fra huset på et sted, hvor der er rimelig fred og ro. Bunden i fælden dækkes med et 2-3 cm tykt lag jord og blade. Placering på selve loftet giver som regel dårligere resultat.

Lokkemad: Rå hønseæg er praktiske og effektive. Det er vigtigt, at måren får lejlighed til at stifte bekendtskab med lokkefoderet.

Man lægger nogle få æg uden for fælden - gerne nogle med huller i - på størrelse med en negl. Inde i fælden lægges et lignende antal æg.

Hvis man vil undersøge, om man har en fastboende mår på stedet, inden man anskaffer en fælde, kan man starte med at udlægge æggene. Går måren i gang med lokkefoderet og vænner sig til at finde æg

på netop dette sted, går den normalt ret hurtigt i fælden, når man stiller den op.

Fælderne skal efterses 2 gange daglig (morgen og aften), og fredede arter (f.eks. pindsvin) skal straks lukkes ud. Man kan vælge at slippe en fanget mår løs. Hvis dette ikke sker, skal den aflives i fælden eller umiddelbart efter, at den er taget ud af fælden. Det er forbudt at holde måren i fangenskab.

Aflivning skal foretages således, at den er dyreetisk og dyreværnsmæssigt forsvarlig. Ukyndige bør derfor kontakte en dyrlæge eller en jæger med jagttegn.

Direkte skydning af en mår i bebyggede områder er tilladt under visse forudsætninger, som jægere er bekendt med. I praksis kan skydning ofte være umulig, da husmåren kun er aktiv om natten, hvor jagt er forbudt. I øvrigt gælder det generelt, at skydning og fangst i fælde kun må foretages af personer over 18 år.

Giftudlægning er forbudt. Der vil være en stor risiko for, at måren slæber rundt med den forgiftede lokkemad, så husdyr eller mennesker kan få fat i den. En død mår på loftet kan desuden lugte meget ubehageligt i lang tid.

Rotter på loftet

Lyden fra en rotte bliver ikke så sjældent forvekslet med støjen fra en husmår. Hører man gnavegyde, er det uden tvivl rotter, som er på spil. Kan man ikke finde ekskrementer eller andet, som afslører dyrets art, kan man eventuelt drysse mel på et område og se efter fodspor i det. Spor efter gnavertænder i gulerødder eller i en skive margarine, som lægges ud på loftet, vil også kunne vise, hvad det drejer sig om.

Hjælp i øvrigt

I særlige tilfælde kan skytte Mogens Rosengaard, Danmarks Miljøundersøgelser, 8410 Rønede, tlf. 89 20 17 00, yde hjælp med råd og vejledning baseret på mange års erfaring med fangst af husmår.

Skov- og Naturstyrelsen har i samarbejde med Falcks Redningskorps udgivet en vejledning om husmårer i huse.

De lokale Falckstationer har mårfælder, som kan lånes af abonnenter.

Danmarks Jægerforbunds Reguleringskorps er et landsdækkende korps af jægere, der kan bistå blandt andet privatpersoner, der har problemer med husmår. Har man behov for sådan hjælp, kan man henvende sig til vildtkonsulenten for det lokale statsskovdistrikt. Der kan være udgifter forbundet med denne hjælp.